

David Hendler - A great Israeli Painter and Drawer

מספרים על הצייר דוד הנדלר

דוד הנדלר 1904-1984

- 1904 נולד בעיר קייב שבאוקראינה, בריה"מ לשעבר.
1908-24 גדל בפראג, למד רישום אצל פרופסור פישל (Pichel) מהאקדמיה לאמנות בפראג.
1924 עלה לארץ בגפו.
1924-29 נטש את הציור והתגייס לגדוד העבודה.
1930 חזר לצייר. הצטרף לקבוצת האמנות "מסד" שבה היו שותפים אמנים כגון אהרן אבני, אביגדור סטימצקי, אריה ארוך, יוסף קוסונוגי, צבי שור, מרדכי לבנון, וישראל פלדי.
1932 השתתף בתערוכה קבוצתית של אמני ארץ ישראל במוזיאון תל-אביב.
1934 השתתף בתערוכות קבוצתיות: תערוכת אמנים חדשים במוזיאון תל-אביב ותערוכה שהוקדשה לדיוקנאות במוזיאון בצלאל בירושלים.
1936 השתתף בתערוכה קבוצתית "אחד עשר אמנים" במוזיאון תל-אביב.
1938 קיבל את פרס דיזנגוף.
1940 השתתף בתערוכה קבוצתית במוזיאון תל-אביב עם זריצקי, פלדי וקסטל.
1945 קיבל את פרס דיזנגוף בפעם השנייה.
1946 תערוכת יחיד במוזיאון תל-אביב.
1951 תערוכת יחיד נוספת במוזיאון תל-אביב.
1961 תערוכת יחיד במוזיאון בצלאל בירושלים.
1971 השתתף בתערוכה קבוצתית במוזיאון ישראל בירושלים: "האקפרסיוניזם בארץ ישראל בשנות השלושים וקשריו עם אסכולת ה-Paris Ecole de".
1981 תערוכה במוזיאון תל-אביב "ההנדלרים של הנדלר".
דוד הנדלר הלך לעולמו במאי 1984.

דוד הנדלר - רישום אקוורל ודיו - סוסים ועגלה

דוד הנדלר נולד בקייב ב-1904. בצעירותו, למד רישום באקדמיה לאמנות בפראג. הנדלר עלה לארץ ישראל בגפו ב-1924 מטעמים ציוניים ובדומה לרבים מקרב אנשי העלייה השלישית, נטש את עיסוקו הקודם והתגייס לגדוד העבודה. כעבור חמש שנים, שב לעולם האמנות והחל לצייר תמונות אשר תיעדו את הווי החיים בישראל של שנות ה-20 וה-30. דוד הנדלר היה אוטו-דידקט שהושפע מהציור הצרפתי המודרני של תחילת המאה ה-20 - רשמ משובח בעל קו קל ועדין, שהשפעתו של על הרישום בארץ הייתה רבה, והיא ניכרת ביצירותיהם של אריה נבון, אביגדור סטימצקי ואחרים. המוטיבים המרכזיים בציוריו היו פועלים, בהמות עבודה, עגלות בניין, בתי תל אביב הישנים והטיילת של העיר. רישומיו מתעדים בצורה נאמנה ואנושית את תחילת החיים בתל-אביב.

דוד הנדלר דן צלקה - ספר האלף-בית

סגולתו של הנדלר הייתה ברורה: משהו בריק הנייר, בלובנו הממשי ובלובנו המטאפורי היה מעורר בו השראה, וקווי העפרון והדיו היו מדגישים את נפח הלובן וטמירותו בחושניות ובחיבה. אבל הרישומים שהנדלר היה מצייר ומוכר היו על פי רוב סתם רישומי נוף עם תוספת של צבע ירוק כדי לרצות את הצמאון הבנאלי-דקורטיבי של "עמך", כפי שהבין את הנדלר.

ברור היה שאינני מבין אותו כלל. רק את סגולתו הקטנה, את קסמי השחור על לבן שמסר אולי לתלמידתו, אביבה אורי ואולי דוקא בגלל חוסר ההבנה חוזרת אלי לעיתים דמותו, בברט שלו, המעיל הקטן, הברק העקמומי של עיניו, שפתיו השמוטות בהעוויה אירונית, נעליו המאובקות.

הצייר דוד הנדלר מתוך כתב העת גזית - ירחון לאמנות וספרות - גליון מ"ס 316 - תש"ל

הוא אחד המוהיקנים של אותה תנועה אמנותית ארץ-ישראלית, שתחילתה בשנות העשרים; לזכותו יש להדגיש, שהוא נאמן לאופיו האמנותי ולחזונו הנפשי, הוא לא נתפס לבולמוס התהפוכות, שהיה למחלה כרונית ממש בקרב ציבור האמנים, המסכן, בעצם, את ההתפתחות הרצופה. הוא אחד מאותם אמנים, שהוכיח את אישיותו באותו עולם אירועים אמנותיים, שעיצב בשמן, בגואש בצבעי-מים וברישום, בעשרות השנים, לעתים בצניעות מדהימה, ובתנאי חיים הקשים ביותר.

עם דוד הנדלר נפגשתי בפעם הראשונה בקיץ 1926 בפלוגת גדוד העבודה ששכנה אז בקצה רחביה, באותו מקום שכיום מתנשאים בניני הסוכנות היהודית. לאחר ההרפתקה של עליה ברגל לעיר-הקודש, כפי שנהוג היה בשנים ההן בידי החלוצים, הלכתי, כמובן מאליו, לפלוגת הגדוד. והנה עם רדת היום ניגש אלי בחור צעיר, נמוך-קומה, ובלי לשאול לשמי ולמעשי, הזמינני אל חדרו. אמת, הייתי מעט מופתע, אך קיבלתי את ההזמנה בלב שמח, כי חיוכו הלבבי ודבריו המקוטעים הוציאוני מיד מבדידותי הלא-נוחה באותו סאון חברים, שנקלטו לחדר-האוכל. החדר הקטן הזה, שעל אחד מקירותיו היה תלוי כינור, נראה לי אז כפתח לעולם חדש. ואמנם, הנדלר היה בשבילי אז כעין מורה-דרך במבואות עיר-הקודש. מאז קשרנו קשרים, הרבינו לשוחח בלי שנדע אז כי בעוד זמן קצר ניפגש במפתיע בשדה האמנות.

הוא נולד בקייב, בבית דתי-חסיד. בן ארבע הובא לפראג ולמד שם בבית-ספר ריאלי וכן למד ריקוע ופחחות. בגיל צעיר התחיל עובד לפרנסתו. בזמן פנוי למד רישום באופן פרטי אצל פרופ' פישאל מהאקדמיה בפראג. עלה לארץ ב-1924 כחלוץ. שנים עבד כפועל במחצבה, בנין, סלילת כבישים ואף במחלקת הטלפונים של הדואר. היה תלמיד באולפן של י. פרנקל בתל-אביב יחד עם לבנון, הולצמן, קוסונוגי ואחרים. כבר אז בלט בסגולותיו האנושיות והאישיות, שכן היתה לו גישה מיוחדת לתופעות החיים והאמנות. מובן, שגם הוא הושפע מאותם זרמים אמנותיים, שהסעירו את רוב אמנינו בשנות העשרים, בעיקר אמני אסקולת צרפת המודרנית ואף ואן גוך אך בזכות כושרו האמנותי האישי, לא השתעבד אף פעם לאיזו תפיסה ציורית זרה, אף כי כאן וכאן אפשר להצביע על השפעה זאת או אחרת. אך בעיקרו נשאר הנדלר נאמן לעצמו ככל אותן עשרות שנים, שבהן התבלט כאמן רציני, הצמוד למציאות, שמתוכה דלה את מיטב הגילויים ליצירתו הענפה. נכון, יצירתו האישית הושפעה בשנים ההן מהפוכים הצרפתיים, ממאטיס, סאגון-זאק ואחרים, אך הוא ידע תמיד להבליט את אופיו האישי, אם בציור בשמן ואם ברישומים, שהיו לשם דבר ביצירתנו. אמנם, הוא נתפרסם בעיקר ברישומיו המרובים, אם דמויות אדם, עירום, תמונות הווי, נופים, נוף עם דמויות, העשויים בתנופה ספונטאנית, לעתים בהולכת-יקו בודדת ולעתים בעיבוד מגוון ובתוספת צבעי-מים או גואש. אך בכל אלה מסר הצייר מערכי-נפשו ומהלך-רוחו, כעין עובדות חיים, שעברו את המסננת של ראייתו המחודדת והמיוחדת. בציוריו ובמתוותיו הרישומיות ניכרת אכספרסיה של משכיר-מכחול או של הולכת-הקו, אך תמיד צמודים הם לעיצוב איזו חוויה, איזה אירוע, מציאות חיים, מאותה החוויה מציאותית ואנושית, שהיא מנת חלקו היומיומי. עיצובים אלה מדגישים את תחושתו החריפה, אם לגבי דמות האדם, בעיקר האשה, ואם לגבי המושאים השונים, שהם חלק לא-נפרד של עולמו הקרוב, כי הוא מכונס בעולם מוגדר של גילויים האופפים אותו מכל ארבע הרוחות.

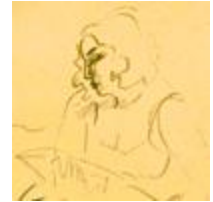
הנדלר הוא אמן אינטימי של קטעי נופים מן החוויה התל-אביבית מזה, נופים עם דמויות, כעין פרקי הווי ליריים, ואם שורות גדולות של דמויות אדם בתעמידים שונים מזה. ובכל אותם גילויים ציוריים למיניהם הבליש תמיד את סגולותיו האישיות, שהן פרק מזהיר של חזונו האמנותי, הנעגן בעיקר בעולם הריגושים הלייריים-אינטימיים. והוא ידע לשוות להם אכספרסיה נפשית המאפיינת את דרכו האמנותית. כך, איפוא, נתן הנדלר ביצירתו הענפה מבע חי ותוסס להוויה הארץ-ישראלית, לדמות האדם בשלל גיטוניו ולקטעי נופים, שהם חלק אינטגרלי של חי-יום-יום בעיר, שהוא חי בה זה עשרות שנים ושהוא חלק לא-נפרד של החוויה האנושית. אין הנדלר מרבה במלים ואף לא בדיבור, אך האוצר הגדול של רישומיו, של הגבותיו החפוזות-הרגעיות, הם עדות לתחושת אמן, שלא הקים סביבו רעש, שלא הסתער על מיתרסים זרים, אלא ביצע את אשר חי בנפשו ומפעם את רוחו. ביצירה ענפה זאת גלומה אמת עמוקה של נפשו ושל חייו. גבריאל טלפיר - 1970

הרישום של דוד הנדלר יונה פישר - אמנות ישראל בעריכת בנימין תמוז

הנדלר עשה בתחום הרישום יותר מכל אמן אחר, ואף בתחום זה הגביל עצמו מרצון, משך שנים רבות, לחיפוש אחר תיאור חטוף, אך ממצה, של האדם והנוף. לנושא מסורתי זה בציור הישראלי מצא הנדלר ביטוי אישי, למרות ההשפעות ולמרות החזרה העיקשת אחר אותו קו ואותו מקצב. הוא ידע לעקוף את סכנת המאנייריזם והצלחה לשמור על רעננות כתב ידו, מפני שחיפש את המיוחד שביומיומי, בנושא הבנאלי ביותר, לכאורה. ייחודו של הנדלר בכך, שיצירתו, אפילו בתקופת השפל שלה, מעידה על לחימה מתמדת בכל הנעשה על נקלה. החפוש אחר ביטוי מינימאלי, שכפה על עצמו, אינו מעיד כלל על היעדר כושר התבוננות: הנדלר מקיים כושר זה בכל רישום ורישום, מרוסן בתוקף רגישותו של האמן, זו הרגישות הפטאליסטית של אדם, הרודף אחר הביטוי המושלם ולעולם אינו משיגו. השפעתו של הנדלר על הרישום בארץ היתה גדולה יותר מן המשוער. אין ספק שאריה נבון, סטימצקי ואחרים צעירים יותר חייבים לו הרבה, ויותר מכל את ההכרה בחשיבותה המכרעת של האיכות הפלאסטית בכתב היד.

דוד הנדלר ואביבה אורי דו לחמ - e-mago

אביבה אורי מחפשת דרך להתקדם ומחפשת מורה. דוד הנדלר, צייר שלא שייך לזרם המרכזי, מלמד אותה לרשום פיגורטיבי. איש לא היה מקשר רומנטית בין האיש המבוגר, העני והשחפן ובין האישה יוצרת אמנות עצמית משל עצמה. זוכרים אותו עובר מדלת לדלת מנסה למכור תמונות. לעתים יצאה לו תמונה טובה באמת כשוויתר על יום מכירה.

דוד הנדלר - רישום - אביבה אורי עם תינוקת

אביבה אורי כבר מחפשת לה את הקו הפרטי שלה, שהנדלר לא יוכל לתת לה. היא עדיין רושמת פיגורטיבי נוצרו כמה פורטרטים של בתה ונופים בודדים סדרה קצרה של מופעי קרקס. יצר האמנות מחבר אותם, הוא מקבל אותה על כל שיגעונותיה והיא אותו על עוניו ומחלתו. ההשתלהבות של הצעירה היפה הזו מהמבוגר החולני הדהימה את מכריה, אך מהר למדו על עמידותו של הקשר. היא הופכת למעין מוזה. הוא מרבה לצייר פורטרטים שלה, מעטר מלאכים בדמותה ועוד אביבה אורי ועוד אביבה אורי.

דוד הנדלר - רישום פחם - דיוקן אביבה אורי

הקשר הקומפולסיבי ביניהם הוליד גם כמה ניסיונות התאבדות מצדה, בידיעה שיציל אותה. היא הפכה אותו לאייקון של קדוש ומושיע. אבל היה מוטיב של אלימות לעתים פיזית בין שניהם. יום אחד הוא חוזר משיטוטיו, נשכב על הספה ומודיע יותר לא אקום. לא נראתה סיבה ברורה אך הוא אכן לא קם שנתיים וחלה בניוון שרירים, ואושפז בבית לווינשטיין. ב 3.5 84 ביום בו נפתחה תערוכתה הבין לאומית הראשונה במוזיאון סטדליק ב-אמסטרדם, נפטר הנדלר. קופפרמן וגרשוני יצגו אותה לפחות בנוכחותם שם. אביבה נכנסת לתהליך אבל מתמשך, היא מתנתקת מכולם, כולל בתה. כל חייה משתנים מיום זה.

מקורות נוספים:

דוד הנדלר - גזית - ירחון לאמנות וספרות

דוד הנדלר - ויקיפדיה

דוד הנדלר - אנציקלופדיה ynet

דוד הנדלר - רישום - אביבה אורי עם תינוקת

דוד הנדלר - רישום פחם - דיוקן אביבה אורי

דוד הנדלר - רישום אקוורל ודיו - סוסים ועגלה

אם ציוריו של דוד הנדלר קרובים לליבך, נשמח מאוד לקבל ממך אימייל עם פרטים כגון תקופות, סוג העבודות וכד' שמעניינים אותך. ברשותינו **יצירות נוספות של הצייר דוד הנדלר** שעדיין לא הספקנו להעלות לאתר ונשמח לשלוח לך פרטים לפי בקשתך.

If you like David Hendler and his paintings, you are most welcomed to send us an email describing your particular topics of interest such as preferred periods, types etc. We have **more works of the painter David Hendler** which we haven't yet found the time to upload, and we'll be glad to send you the information you require.

© [Dan Levy - Art Pane Home of Original Israeli Paintings and Sculptures](http://www.danlevy.com)